

MİLLİ SARAYLAR HAZİNE-İ HASSA ARŞİVİ



Sinan ÇULUK – Mustafa SERİN

Bu sayımızdan itibaren Türk Arşivleri hakkındaki yazı dizimizi röportaj halinde sunmaya karar verdik. Bu maksatla ilkönce Dolmabahçe Sarayı'na müracaat ettik. Talebimizin kabul edilmesinden sonra Hazine-i Hassa Arşivi sorumlusu Sayın Cengiz GÖNCÜ ile bu röportajı gerçekleştirdik. Arşiv personelinden Ünal Karıncalı, Hüseyin Akkaya, Kültür Tanıtım Daire Başkan Yardımcısı Mehmet Kadri Sayılğan ve Millî Saraylar Daire Başkanı Dr. Cemal Öztaş'a katkılarından dolayı çok teşekkür ediyoruz

Arşiv Dünyası: *Sohbetimize öncelikle arşivin yani Hazine-i Hassa Arşivi'nin tarihçesi ile başlayalım. Bilindiği gibi Hazine-i Hassa evrâkı 1949 yılında Dolmabahçe Sarayı'ndan Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'na taşınmış. Burada da o zamanlar bir miktar evrak kalmış. İşte burada kalan evrakın oluşturduğu arşivin tarihçesinden bahsedebilir misiniz?*

Cengiz GÖNCÜ: Bizim elimizdeki kayıtlara göre Millî Saraylar'dan Başbakanlık Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığına bu güne kadar 1949, 1966-1967 ve 1971 yılında olmak üzere üç defa evrak gönderilmiş. 1970'li yıllara gelinceye kadar elimizde bulunan belgelerin tasnif edilip değerlendirilmesi, araştırmaya açılması

yönünde ciddi bir çalışma yapılmamıştır. 1978 yılından başlayarak, Osmanlı Arşivi'ne gönderilen evraktan geriye kalan, Saray'ın özellikle ana bina bodrum katında bulunan belgeler, Topkapı Sarayı Eski Eserler Uzmanı Zarif Ongun başkanlığında bir heyet tarafından, öncelikle defter ve belge olmak üzere kaba bir şekilde ayrılmış. Bu çalışma, 1978 yılından 1983-1984 yıllarına kadar devam etmiş. Daha sonra bu iş akamete uğruyor, 1985 yılının başlarından itibaren yine aynı şahıs başkanlığında yeni bir heyet teşekkül ettiriliyor, evraklar tasnif ediliyor, araştırmaya açılması isteniyor. 1987 yılında dönemin yöneticileri tarafından, bu tasnif kaba tasnif olduğu için henüz bu evrakın araştırmaya açmaya hazır olmadığı, envanterlerinin yapılmadığı, yapılan tasnifin bu hâliyle araştırmaya açılmasının mahzurları olacağı, tasnifinin tamamlandıktan sonra araştırmaya açılmasının uygun olacağı rapor ediliyor. 26 Mart 1992 tarihinde Dolmabahçe Sarayı yöneticileri tarafından TBMM Başkanlığı'na bir yazı gönderilerek, uzmanlar tarafından konunun incelendiği, her şeyin tamam olduğu, evrakın envanterlerinin çıkartıldığı, araştırmaya açılmasında herhangi bir mahzurun bulunmadığı bildiriliyor. Yöneticiler de uzmanların verdiği raporlar doğrultusunda, doğal olarak bunu onaylıyorlar ve TBMM Millî Saraylar Hazine-i Hâssa Arşivi adıyla tasnif edilen evrak araştırmaya açılıyor.



Arşiv Dünyası: Ben dahil birçok araştırmacı, birçok akademisyen burasını Dolmabahçe Sarayı Arşivi olarak biliyor veya adlandırıyor. Şimdi siz diyorsunuz ki burası Hazine-i Hâssa Arşivi. Sizden burasının tam adını alabilir miyiz?

Cengiz GÖNCÜ: Arşivin tam adı "TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı Hazine-i Hâssa Arşivi", Evrakın kodu da "MS.HHA"dir.

Hazine-i Hâssa Arşivi'nin kuruluş süreci böyle geliyor. 1992 yılından, bizim görevi devraldığımız 2004 yılı başlarına kadar yaklaşık 12 yıl boyunca sarayın hem çalışanı, hem mütercimi, hem de araştırmacısı olarak biz de zaman zaman bu arşive gelerek araştırmalar yapıyorduk. 1992 yılından bu güne kadar Milli Saraylar Hazine-i Hâssa Arşivi'ne araştırma yapmak üzere müracaatta bulunan ve izin verilen araştırmacıların sayısı 121'dir.

Arşiv Dünyası: Arşivinizde bulunan evrakın koruma, konservasyon ve restorasyon çalışmaları yapılabiliyor mu?

Cengiz GÖNCÜ: Hazine-i Hâssa Arşivi'nin kuruluş sürecinde, üst yöneticilere böyle bir teklifte bulunmuş. Sarayın içinde bulunan klasik cilt atölyesi, sadece sarayda bulunan kitap ve belgelerin restorasyonunun yapılması, ciltlerinin tamir ve bakımının sağlanması için kurulmuş ama ekipman tabii ki yetersiz kalmış. Böyle olduğu için de Milli Saraylar Daire Başkanlığı, bu belgelerin **Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü (DAGM)** tarafından korunması gerektiğine inanıyor.

Bunun için DAGM ile yapılmış olan protokol tasarımları var. Amaç, bunların dijital kopyalarının alınarak, muhafaza ve restorasyonlarının DAGM tarafından yapılmasını sağlamak. Temel ideal bu, çünkü Milli Saraylar Daire Başkanlığı, kuruluş veya meslekî olarak arşivcilik üzerine kurulan bir kurum değil. Milli Saraylar, elinde bulunan arşiv belgelerini en iyi şekilde koruya-

caktır. TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı, her türlü imkana sahip olmasına ve bu belgeleri en iyi şekilde koruyabilecek durumda bulunmasına rağmen ideal olarak, düşünce olarak bu evrakın asıl yerinin, yani en sıcak yuvasının DAGM olduğu inancındadır. Böyle olduğu için de son dönemlerde, bu evrakın DAGM'ne devredilmesi teklifi bizzat Milli Saraylar Daire Başkanlığı'ndan gitmiştir. Önceki dönemlerde mesela 1998, 1999, 2000 yıllarında bu teklif Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nden gelirken, çeşitli nedenlerden dolayı bu gerçekleşmemiştir. İlk defa 2005 yılının Mart ayı içerisinde bu evrakın DAGM'ne devredilmesi için resmî olarak Milli Saraylar Daire Başkanlığı'nın talebi olmuştur. Bu çerçevede Milli Saraylar Daire Başkanlığı iki adet dijital kamera alarak DAGM'ne hibe etmeyi bile taahhüt etmişti. Protokol taslağında bütün bunlar yazılı.

Sonuç itibarıyla TBMM çatısı altında, elimizde bulunan arşiv malzemesinin restorasyon ve bakımı rahatlıkla yapılabilir ama bizim amacımız bu belgelerin bilgilerinden yararlanma, bir kurum arşivi bir bilgi bankası oluşturmaktır. Bununla birlikte bu tür tarihi arşiv belgelerinin DAGM çatısı altında toplanması gerektiğine de inanmaktayız. Şu anda belgeler bizim elimizde, böyle olduğu süre içerisinde de bu belgeleri en iyi şekilde korumak bizlerin görevi.

Arşiv Dünyası: Hazine-i Hâssa Arşivi envanteri hakkında da bilgi verebilir misiniz? Yani ne kadar defter, ne kadar evrak var? Sayı itibarıyla durum nedir?

Cengiz GÖNCÜ: Şöyle söyleyeyim, arşivimizde evrak ve defter bulunmakta. Biz 2004 yılı Ağustos ayı içerisinde bunun envanterini çıkarttık. Elimizde 3104 zarf ve bu zarfların içerisinde belgeler bulunmakta. Ayrıntılı bir çalışmayla zarfların içerisindeki belgelerin tek tek sayılmasıyla kesin belge sayısı bulunabilir. Ayrıca 5000 civarında da kataloglarda kayıtlı olan defter var. Bunlarla birlikte hâlen sarayın değişik yerlerinden zaman zaman gelen tasnif edilmemiş, yığınlar halinde bulunan ve gerçekten de önemli sayılabilecek, özellikle Osmanlı'nın Mütareke Dönemi, II. Meşrutiyet Dönemi, Saray ve çevresinde gelişen hadiseleri anlatan yazışmalarla ilgili belge ve defterlerle birlikte sayı git gide artmakta. Bunlar sadece Hazine-i Hâssa ile ilgili evrak da değil. Mâbeyn, Meclis-i Mebusan gibi önemli kurumlara ait evrak ile Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunan Maruzat Defterleri'nin devamı niteliğinde 1909 yılından başlayıp -ki Başbakanlık Osmanlı Arşivinde bulunan Maruzat Defterleri 1908 yılında bitiyor- 1922 yılına kadar devam eden 280 civarında defter bulunmakta ve bu sayı yukarıda verilen sayıya dahil değil. Ama kaba bir sayı istenirse, daha önce Evrak-I üzerinde yaptığımız sayımda, yaklaşık 55000 civarında bir belge tespit etmiştik. Tabii bu, gayriresmî sayı, bu

lecek defterleri ilave etme imkanımız var. DAGM ile bir anlaşma veya protokol yapılması durumunda zaman kaybetmemek için öncelikle defterlerin görüntülerinin taranıp elektronik ortama aktarılması işine başlandı. Şüphesiz ki bu işlem bittikten sonra, araştırmacılar bundan mahrum bırakılmayacak, bir şekilde araştırmacıların hizmetine sunulacak. Muhtemelen Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün uyguladığı sistem Hazine-i Hâssa Arşivi'nde de uygulanır.

Arşiv Dünyası: *Bu uygulamaya geçildiğinde, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'nda bulunan Hazine-i Hâssa'ya ait defter ve belgelerle birlikte, Milli Saraylar Hazine-i Hâssa Arşivi'nde bulunan defter ve belgeler kendiliğinden birleşmiş olacaktır. Hazine-i Hâssa üzerine araştırma yapacak olan araştırmacılar her iki arşivde bulunan defter ve belgeleri tarihlerine göre sıralamaya tâbi tuttuğunda birliktelik sağlanmış olacak. Ayrıca, iki arşivden birden araştırma izni almak için uğraşmayacak. Bu durum araştırmacıya büyük kolaylık sağlayacaktır.*

Cengiz GÖNCÜ: Ben kendi açımdan şunu söyleyebilirim: Milli Saraylar Hazine-i Hâssa Arşivi'nin şu anda araştırmaya açık olan defter ve belgeleri ile ilgili katalog bilgileri, bir protokolle DAGM'ne verilebilir ve oradaki kataloglarla birlikte araştırmaya açılabilir. Devlet Arşivleri'nde gerek araştırma salonunda, gerekse internet ortamında araştırma yapacak olan bir araştırmacı, Hazine-i Hâssa ile ilgili olarak iki arşivdeki katalog bilgilerini de aynı anda karşılarında görebilirler.

Arşiv Dünyası: *DAGM'ne araştırma yapmak üzere gelen bir şahıs, kimlik fotokopisini verip, iki adet form doldurarak hemen araştırma yapmaya başlayabiliyor. Araştırma izni çıktıktan sonra da -muhtemelen ertesi günü izin çıkıyor- belge talebinde bulunabiliyor. Özellikle İstanbul dışından ve yurt dışından gelen araştırmacılar için zaman çok önemli. Milli Saraylar Hazine-i Hâssa Arşivi'nde araştırma yapmak isteyen bir şahsın izleyeceği yol nedir?*

Cengiz GÖNCÜ: Bizim yönetmeliğimiz, DAGM tarafından hazırlanan ve Bakanlar Kurulu tarafından onaylanıp Resmi Gazete'de yayınlanan yönetmeliğin aynıdır. Devlet Arşivleri'nin uyguladığı prosedür bizde de aynen uygulanıyor. Hatta formları bile aynıdır. Araştırmacı, Milli Saraylar Daire Başkanlığı'na araştırma konusunu belirten bir dilekçe ile müracaat ediyor. Dilekçesi Kültür ve Tanıtım Şubesi'nden bize yani Hazine-i Hâssa Arşivi'ne havale ediliyor. Olağanüstü bir durum yoksa, üç veya en geç dört gün içerisinde araştırma izni çıkıyor ama biz, bürokrasideki bu zamanı da Devlet Arşivleri'nde olduğu gibi -diğer arşivleri demiyorum, çünkü diğer arşivlerden bu konuda daha hızlı-z bir güne çekmeye gayret ediyoruz. Tabii ki bu prosedür

devam ederken yani karar bir taraftan verilirken, diğer taraftan araştırmacıya aynı gün, fiili olarak katalogları taramasına ve araştırmaya başlamasına izni veriyoruz. Bunun için 3-4 gün geçmesini beklemiyoruz. Yalnız, kurum dışı araştırmacılara şu anda açık belgemiz yok, sadece defterler üzerinde araştırma yaptırabiliyoruz.

Arşiv Dünyası: *Hazine-i Hâssa Arşivi'nde bulunan en eski tarihli belgeniz hangisi? Arşivinizde hangi dönemlere ait ne tür belgeler veya defterler bulunuyor?*

Cengiz GÖNCÜ: II. Mahmud, Sultan Abdülmecid dönemi, Dolmabahçe Sarayı'nın inşasıyla ilgili belgeler var. Siyakat yazılı, Sultan Abdülmecid Dönemi'ne ait bir keşif defteri var. Sultan Abdülmecid'in kızı Fatma Sultan'ın maaş berabı var. Eski tarihli sayılabilecek belgeler bunlar. Tabii bunların bir kısmı araştırmaya daha açılmadı. Şu anda sadece defterlerimiz kurum dışı araştırmacılara açık. Sultan Abdülaziz dönemine ait bir kısım belgelerin tasnifini yaptık, envanterini çıkarttık, önümüzdeki günlerde gerekli onayı aldıktan sonra hem kurum içinde, hem de kurum dışında araştırmaya açacağız.

Arşiv Dünyası: *Sultan Abdülaziz Dönemi'ne ait ne kadar belgeniz bulunuyor?*

Cengiz GÖNCÜ: Sultan Abdülaziz Dönemi'ne ait belgeler 50 zarfa yaklaştı. Zarftan kasıt, sizin anlattığınız dosyadır. Özellikle Pertevniyal Valide Sultan'ın yazışmaları, yardımları, onun dairesine yapılan harcamalarla ilgili yazışmalar var. Bu zarfların içerisinde yaklaşık 200 adet belge bulunmakta.

Arşiv Dünyası: *Hazine-i Hâssa Arşivi'nde ne tür belge çeşitleri vardır? Osmanlı Arşivi'nde bulunan fonlarda mesela Sadaret fonunda her türlü belge bulabilmeniz mümkün. Ama Tapu Kadastro Arşivi'nde, Vakıflar Arşivi'nde belli konularda belgeler var. Belge türlerini araştıran kişiler açısından bakmaya çalıştığımızda Hazine-i Hâssa'nın kendi içerisinde üretilen belge çeşitleri nelerdir?*

Cengiz GÖNCÜ: Evrak tasnifimiz içerisinde özellikle saltanat sarayları ve kasırlarının inşaat işleriyle ilgili yazışmalar bulunmakta. Bu saray ve kasırların daha çok onarım işleriyle ilgili yazışmalar mevcut. Provönans Sisteme göre baktığımızda Hazine-i Hâssa Ebniye Ambarı'na ait belgeler yoğunlukta. Onu takiben defterler tasnifinde Mefruşat Ambarı defterleri, Ebniye Ambarı, Depo İdaresi, Kuyudât Kalemî, Muhasebe Kalemî, Matbah-ı Âmire, 1922-1924 yılları arasında Sarayda halife olarak görev yapan Halife Abdülmecid Efendi ile ilgili belge ve defterler bulunmakta. Hazine-i Hâssa Levâzım Meclisi'nin alım-satımlarıyla ilgili belgeler, saraya alınmış olan eşya ve malzemelerle ilgili

Galata ve Pera semtlerinde bulunan alışveriş merkezleri ve ticarethanelerden alınan faturalar var. Bu faturalara baktığımızda, faturaların üzerinde bulunan ticarethanelerin resimleri, mahalle ve sokak isimleri, alınan malzemelerin cinsi, fiyatı, miktarı, şehircilik tarihi, fiyat hareketleri ve saraydaki alışveriş alışkanlığı ile o dönemde bir cazibe merkezi olarak kabul edilen Galata ve Pera ile ilgili araştırma yapmak isteyenler için önemli ölçüde bilgiler vermekte. Bunun yanında cariyelerden, şehzadelerden, elçilerden, saray efradından, sanatçılardan gelen özel mektuplar, davetiyeler bulunmakta. Halife Abdülmecid Efendi'ye kız kardeşi Nâzime Sultan'dan ve kayın biraderi Halit Bey'den gelen mektuplar bulunmakta. Gerçi Abdülmecid Efendi bunlara cevap yazmamış ama özellikle Nâzime Sultan'ın mektuplarında bulunan armalar, çiçekler, süslemeler, görsel ve estetik açıdan bakıldığında bize önemli bilgiler vermektedir.

Hazine-i Hâssa'nın kendi belgelerinden başka teşrifatta ilgili Mâbeyn Kalemi evrâkı kategorisine girecek belgeler de var. Bunlar arasında saraya gelen elçiler, yerli ve yabancı misafirler, büyükelçilerle ilgili yazışmalar, büyükelçiler tarafından çeşitli vesilelerle padişaha yazılmış telgraflar ve Hazine-i Hâssa ile Mâbeyn Kalemi arasındaki yazışmalarla ilgili belgeler de bulunuyor.

Arşiv Dünyası: *Hazine-i Hâssa ile ilgili belgelerin arşivlenmesi esnasında, Hazine-i Evrak'ta istihdam edilenler gibi herhangi bir görevli istihdam edilmiş mi, yani o dönemde sarayda görev yapan bir arşivci var mı?*

Cengiz GÖNCÜ: Her ne kadar Hazine-i Hâssa ile ilgili belgeler şu anda burada bulunmakta ise de Hazine-i Hâssa'nın daha önce bulunduğu yer, 1877 yılının ortalarına kadar Topkapı Sarayı'nın birinci avlusunun içerisinde Darphâne-i Âmire yanında, şu anda mevcut olmayan bir mekanda idi. II. Abdülhamid ile birlikte Hazine-i Hâssa, Dolmabahçe Sarayı'na Yâverân Dâiresi'ne intikal etti. Hazine-i Hâssa'nın merkezdeki işlerini Daire-i Merkeziye adlı kalem yürütmekteydi. Burada Sergi Kalemi, Muhasebe Kalemi, Kuyudat Kalemi gibi kalemler vardı. Kuyudat Kalemi, Hazine-i Hâssa ile ilgili belgelerin kaydedildiği, saklandığı ve arşivlendiği yerdir. Burada bir arşivci istihdam edilip edilmediğini araştırmak için Kuyudât Kalemi belgelerine bakmak lâzım. Burada daha önce doktora tezi için çalışmalarda bulunan İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Arzu Terzi hanımefendi, Saray içerisinde bir arşiv binasının yapımı ile ilgili belgelere rastladığını ifade etmişti. Daha sonra bu konuda herhangi bir araştırma yapılmadı.

Arşiv Dünyası: *Tüm Arşivciler Derneği olarak daha önce yaptığımız araştırmalarda, elinde tarihi arşiv malzemesi bulunduran arşivlerin çoğunluğunda yetişmiş arşiv personeli bulunmadığını, buralarda arşivcilik sahasında bilgi ve tecrübesi olmayan görevlilerin istihdam edildiğini gördük. Bu konuda DAGM son yıllarda iyi bir duruma geldi. Sayıları yeterli olmasa da bilgi ve tecrübe yönünden belli bir seviyeye gelmiş arşivciler Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nde görev yapmakta. Şu anda Hazine-i Hâssa Arşivi'nde durum nedir? Arşivinizde ne kadar personel istihdam edilmekte?*

Cengiz GÖNCÜ: 2004 yılına gelinceye kadar Milli Saraylar Daire Başkanlığı Kültür ve Tanıtım Şubesi'ne bağlı olarak bulunan Hazine-i Hâssa Arşivi'nde istihdam edilen personel sayısı 3'tür. 2004 yılında bu sayı 7'ye çıkmıştır. Milli Saraylar Daire Başkanlığı, bu konuya çok önem vermektedir. Arşivimize bir tarama cihazının alınması, personel sayımızın artırılması, DAGM ile işbirliği yapılması, Milli Saraylar Daire Başkanlığı'nın, hâssaten de Daire Başkanımız Sayın Dr. Cemal Öztaş Bey'in bu konuya ne kadar önem verdiğini göstermektedir. Sarayın alt katında kapalı durumda bulunan ve uzun süredir açılmayan odaların ve depoların açılarak büyük bir çalışma başlatılmış olması, tasnifsiz evrakın tasnif edilmesi, envanterinin yapılması çalışmalarında mevcut personelin yetersiz kaldığı görülmekte. Mevcut 7 kişiye ilave olarak önümüzdeki aylarda bu sayının artırılması yönünde çalışmalar devam etmektedir.

Arşiv Dünyası: *Tasnif personeliniz, tasnif esnasında ne gibi güçlüklerle karşılaşılıyor, sağlık açısından ne gibi tedbirler alıyorsunuz? Mesela bodrum katlardan çıkan bir evrakta nemin yanı sıra muhtelif bakteriler de bulunabilmekte. Yılların tozu da dikkate alındığında, tasnif esnasında ne gibi sihi tedbirler alıyorsunuz?*

Cengiz GÖNCÜ: Öncelikle, içinde bulunduğumuz arşiv binasının yeterli olmadığını düşündüğümüzden, arşivcilik standartlarına uygun ayrı bir mekan yapmasını düşünmekteyiz. Daire Başkanımız Sayın Dr. Cemal Öztaş Bey'in bu konuda çalışmaları bulunmakta. Tasnif yapan personelimizden, önceki yıllarda astım ve bronşiyal enfeksiyonlardan dolayı rahatsızlık geçirenler, görevlerinden ayrılanlar oldu. Burada tasnif yaparken, eldiven, maske ve bone takmaktayız. Tabii bu şekilde de sürekli çalışılmıyor. Bunun dışında herhangi bir tedbirimiz yok. Bizim tek tesellimiz, nice devlet görevlilerinin ellerinden çıkmış ve bu güne kadar hiçbir şekilde el değmemiş bir belgeyi ilk defa elimize alıp okuyor olmamız. Bu heyecanımız, evrakın üzerindeki toz veya bakterilerin sağlığınıza ne gibi zararları olduğunu aklımıza bile getirmiyor.

Arşiv Dünyası: *Arşivcilerin tek tesellisi de o zaten.*

Cengiz GÖNCÜ: Tasnifini yaptığımız belgelerin araştırmacılar tarafından kullanıldığını görmek, tarihe ışık tutmak bize büyük bir sevinç veriyor. Belgeleri okudukça birçok olaydan haberdar oluyoruz, belgeler bizi yönlendiriyor. Belgeler bizim öğretmenimiz, danışmanımız, bizlere ilham veren kaynaklar. Biz tasnifini yaptığımız belgelere bu gözle baktığımızdan dolayı, sağlığınıza vereceği hasarı pek düşünmüyoruz.

Arşiv Dünyası: *Biraz önce arşiv binasının yetersiz olduğu ve yeni mekan arayışı içerisinde olduğunuzdan bahsetmişsiniz. Türkiye'de özellikle tarihi arşiv malzemesini ellerinde bulunduran kurum veya kuruluşların ellerindeki malzemelerin yapılacak olan bir "Milli Arşiv Sarayı" bünyesinde toplanması daha doğru olmaz mı? Türkiye dışındaki birçok ülkede milli arşiv sarayı var. Türkiye'de Osmanlı Arşivi, Topkapı Sarayı Arşivi, Dolmabahçe Sarayı Arşivi, Deniz Müzesi Arşivi, Tapu Kadastro Arşivi ve diğer arşivlerin ellerinde bulunan Osmanlı dönemine ait malzemelerin tek çatı altında toplanması, bu malzemelerin standartlara uygun ortamlarda korunup gelecek nesillere ulaştırılması ve tek elden araştırmaya açılması açısından daha iyi olmaz mı?*



Cengiz GÖNCÜ: Ben, Milli Saraylar Daire Başkanlığı'nda görevli bir arşivci olarak, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nü, arşivciliğin merkezi olarak görmekteyim. Tüm arşivlerimizle ilgili planların yapıldığı, stratejilerin ve standartların belirlendiği üst kurum olarak görmekteyim. DAGM tarafından getirilen bütün önerilere sıcak bakmaktayız. DAGM ile birlikte çalışmanın doğru olduğunu düşünmekteyim.

Arşiv Dünyası: *Milli Saraylar Daire Başkanlığı Hazine-i Hâssa Arşivi'nde görevli arşiv personelinizin statüsü nedir?*

Cengiz GÖNCÜ: Milli Saraylar Daire Başkanlığı Hazine-i Hâssa Arşivi'nde görevli 7 arşivci bulunmaktadır. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre kadrolu olarak çalışmaktadır. Bunlardan 4'ünün kadro unvanı "Rehber"dir. 2004 yılından itibaren Milli Saraylar Daire Başkanlığı bünyesinde yapılan yeniden yapılandırma çalışmaları içerisinde Hazine-i Hâssa Arşivi personeli için de özülük haklarında iyileştirici çalışmaların yapılmasının planlandığını görmekte ve bunun yapılacağını ümit etmekteyiz.

Bizim kadromuzun "Rehber" olması aslında büyük bir avantaj. Rehberlik yaparken, yıllarca Dolmabahçe Sarayı'nın değişik mekanlarını ziyaretçilere gezdirdik, tarihi kişiliklerin nefes aldığı, olayların geçtiği yerleri gördük, âdeta geçmişteki olayları yaşadık. Tasnifini yaptığımız belgeler arasında bu tarihi şahsiyetlerin isimlerine ve olaylara da rastlayınca bizim için büyük tecrübe oldu. Yani olgu ile mekânı birleştirme gibi bir şansımız var. Tarihi mekanlar arasında dolaşıyoruz.

Arşiv Dünyası: *1998 yılında "Tüm Arşivciler Derneği" adıyla kurulan bir meslekî derneğimiz var. Türkiye'de arşivcilikle ilgilenen herkesi bir çatı altında toplamayı, arşivciliğin ve Türk arşivlerinin dünyaya tanıtımını hedefleyen meslekî bir dernek. Son olarak derneğimiz hakkındaki görüşlerinizi de alabilir miyiz?*

Cengiz GÖNCÜ: 1998 yılında böyle bir derneğin kurulması, öncelikle arşivcilerin kendi meslekî sorunlarına sahip çıkması açısından önemli olmuştur. Arşivcilerin varlığını gösterebilmeleri ve seslerini daha iyi duyurabilmeleri açısından önemli bir sivil toplum kuruluşu. Bu noktada diğer sivil toplum kuruluşlarına da örnek olabilecek bir dernek. Üyelerinin çoğunluğunun Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü çalışanlarından oluşması ve Genel Müdürlüğün de derneğin çalışmalarına duyarsız kalmayıp destek vermesi -ki biz öyle bir görüntü algılıyoruz- Tüm Arşivciler Derneği'ne ayrı bir önem kazandırıyor. Derneğin açmış olduğu ve benim de devam ettiğim Siyakat Kursu ve Belge Okuma Seminerleri de göz önünde bulundurulduğunda dernek son derece önemli faaliyetler yapmakta. Kendi faaliyetlerinin yanı sıra araştırmacılara yönelik olarak böyle faaliyetlerde bulunması da takdire şayan bir durum. Tüm Arşivciler Derneği'nin kurucu kadrosu, üyeleri ve yönetimi, bir amaç, bir hedef uğruna büyük bir gayret gösteriyorlar. Bütün bu çalışmalar, takdir etmekten başka ne ile açıklanabilir ki?

Arşiv Dünyası: *Bize zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederiz.*

Cengiz GÖNCÜ: Ben teşekkür eder, başarılarınızın devamını dilerim..